

CHARTA OECUMENICA

**SMERNICE PRE ROZVOJ SPOLUPRÁCE
MEDZI CIRKVMAMI V EURÓPE
2025**

Na obálke: Kristus Pantokrator (Vševládca) od Nikosa Kosmidisa

OBSAH

PREDSLOV A ODPORÚČANIE

ÚVOD A VŠEOBECNÉ POZNÁMKY

I. VERÍME V „JEDNU, SVÄTÚ, VŠEOBECNÚ A APOŠTOLSKÚ CIRKEV“

1. Spolu sme povolaní na jednotu vo viere

II. NA CESTE K VIDITEĽNEJ JEDNOTE CIRKVI

2. Spoločne počúvať Božie slovo a modliť sa
3. Ísť jeden druhému v ústrety
4. Spoločne svedčiť
5. Pokračovať v dialógu a konať spoločne
6. Mládež v cirkvách a v ekumenizme

III. OKRUHY STRETNUTIA V EURÓPE

7. Prispieť k formovaniu Európy v meniacom sa svete
8. Prehľbovať vzťahy so Židmi a judaizmom
9. Prehľbovať vzťahy s moslimami a islamom
10. Pestovať vzťahy s inými náboženstvami a svetonázormi

IV. OBLASTI SPOLOČNEJ ZODPOVEDNOSTI A ANGAŽOVANOSTI V EURÓPE

11. Usilovať sa o mier a zmierenie
12. Chrániť stvorenie
13. Kráčať s migrantmi, utečencami a vysídľencami
14. Využívať nové technológie

N.B. Tento preklad bol vyhotovený z pôvodného anglického textu, ktorý je k dispozícii: <https://ceceurope.org/storage/app/media/2025-news/A4-Charta-2-guideline-online.pdf>

Biblické citáty sú prevzaté zo slovenského ekumenického prekladu Biblie, Slovenská biblická spoločnosť, 2008.

PREDSLOV A ODPORÚČANIE

„Sláva Otcu i Synu, i Duchu Svätému!“

My, Konferencia európskych cirkví (KEK) a Rada európskych biskupských konferencií (CCEE), ďakujeme Bohu za to, že od podpísania Ekumenickej charty (*Charta Oecumenica*) v roku 2001 rastie spoločenstvo medzi cirkvami v Európe. Už viac ako dve desaťročia charta zohráva dôležitú úlohu pri podpore a formovaní ekumenického vývoja v mnohých častiach Európy.

Ekumenická charta bola cirkvami v celej Európe prijatá rôzne. V niektorých regiónoch sa využívala len málo, v iných poskytla základ pre ekumenickú diskusiu a spoluprácu. Charta sa využívala na vytváranie ekumenických partnerstiev alebo dohôd, na inšpirovanie projektov a podujatí, a prispela tiež k vzájomnému uznávaniu krstu medzi cirkvami na regionálnej úrovni.

Od prvého podpísania Ekumenickej charty v roku 2001 sa Európa, cirkvi i ekumenizmus zmenili. Vzhľadom na tento vývoj sme uznali potrebu aktualizovať text Ekumenickej charty. Táto aktualizácia vyjadruje našu trvalú nádej na prehĺbenie jednoty v rozmanitosti našich cirkví a naše úsilie o dosiahnutie tohto cieľa a odpovedá na Kristovu modlitbu, aby „všetci boli jedno“ (*Jn 17, 21*).

Ďakujeme za dôveru a priateľstvo, za príležitosti spoločne počúvať Božie slovo, spoločne svedčiť a konať. Zároveň uznávame a ľutujeme pretrvávajúce rozdelenie medzi cirkvami a naše ľudské nedostatky vo viere, láske a nádeji. Prijímame túto aktualizovanú chartu v duchu dôvery, že Boh nás bude viesť na našej spoločnej ceste k hlbšiemu spoločenstvu a porozumeniu a bude nás podporovať v našej spoločnej zodpovednosti nielen za seba navzájom, ale aj za budúcnosť Európy a sveta.

„Ježiš Kristus, Pán jednej Cirkvi, je našou najväčšou nádejou na zmierenie a pokoj. V jeho mene sa zaväzujeme pokračovať na našej spoločnej ceste v Európe. Modlíme sa za Božie vedenie prostredníctvom Ducha Svätého. Nech nás Boh zdokonalí v každom dobrom diele a prijme našu zhodu ako ľudí zjednotených v jednote Otca, Syna a Ducha Svätého. Amen.“

Ako predsedovia Konferencie európskych cirkví a Rady európskych biskupských konferencií odporúčame túto aktualizovanú verziu Ekumenickej charty všetkým cirkvám a biskupským konferenciám v Európe, aby ju prijali a prispôsobili svojim miestnym podmienkam.

S týmto odporúčaním podpisujeme aktualizovanú verziu Ekumenickej charty, v stredu 5. novembra 2025 v deň 1700. výročia prvého ekumenického koncilu, koncilu Nicejského.

V Ríme, 5. novembra 2025

+ **Nikitas**

*arcibiskup Thyateiry a Veľkej
Británie*

Predseda Konferencie

+ **Gintaras Grušas**

*arcibiskup Vilniusu
predseda Rady európskych
biskupských konferencií*

európskych cirkví

ÚVOD A VŠEOBECNÉ POZNÁMKY

Snaha o vytvorenie aktualizovanej verzie Ekumenickej charty súvisí s mnohými zmenami, ktorými prešla Európa, cirkvi i ekumenizmus za ostatné dve desaťročia. Ako kresťania hľadáme s nádejou do budúcnosti, lebo žijeme v očakávaní Božieho kráľovstva, ktoré ešte len príde, ale už je prítomné v tomto svete. My – signatári Charty, KEC a CCEE – uznávame plody Kristovho evanjelia v živote našich spoločností. Uznávame však aj to, že klimatická kríza sa stala naliehavejšou; vojna, vysídľovanie, chudoba, populizmus, zneužitie náboženstva a mnohé ďalšie vzájomne prepojené ťažkosti spôsobili veľké utrpenie a veľký strach. Rýchly technologický rozvoj zmenil našu realitu tak, že sa ju stále snažíme pochopiť. Európa sa tiež stáva čoraz sekulárnejšou a vo väčšine jej častí už nemožno považovať úlohu cirkví za samozrejmosť. Táto strata vplyvu má mnoho príčin, medzi nimi aj nedostatok dôveryhodnosti spôsobený hriechmi osôb i štruktúr v cirkvách.

V tejto situácii sa potreba spoločného ekumenického úsilia stala ešte zreteľnejšou. Naším dnešným poslaním je svedčiť o našej viere prostredníctvom dialógu, a to aj nad rámec medzikresťanských vzťahov, a slúžiť ľuďom v Európe, od Atlantiku po Ural, od Severného mysu po Stredozemné more. Podobne ako toto široké chápanie Európy, aj Charta svedčí o jednej Kristovej všeobecnej Cirkvi, ktorá sa prejavuje v rôznych miestnych cirkvách. Vyzývame všetky cirkvi, cirkevné rady, ekumenické orgány a iniciatívy, aby sa pripojili k aktualizovanej charte.

Aktualizovaná charta má nové usporiadanie, ktoré začína našou vierou, naším načúvaním Božiemu slovu a naším spoločným svedectvom, ďalej identifikuje okruhy stretávania sa a nakoniec sa venuje oblastiam spoločnej zodpovednosti a angažovanosti v Európe. Niektoré z týchto oblastí si vyžiadali doplnenie nových kapitol, a to konkrétne o mieri a zmierení, o migrácii a o nových technológiách. Uznávajúc ústrednú úlohu, ktorú mládež vždy zohrávala v cirkvách a pre ekumenizmus, samostatnú kapitolu sme venovali mladým ľuďom a ich zapojeniu. Okrem toho aktualizovaná charta obsahuje širšie a zároveň podrobnejšie záväzky, ku ktorým sa zaväzujeme. Odzrkadľujú rast ekumenických vzťahov, ale aj ich rôznorodosť. Zároveň tieto záväzky obsahujú špecifické odporúčania, ktoré povzbudzujú cirkvi a ekumenických aktérov, aby podnikli konkrétne kroky a použili chartu ako celok, tak aj po častiach, v závislosti od ich kontextu, situácie a potrieb.

Hoci toto revidovanie viedla spoločná pracovná skupina KEC a CCEE, cirkvi a ekumenické orgány v celej Európe prejavili veľký záujem a angažovanosť v rámci konzultačného procesu, ktorý bol podkladom pre tento prepracovaný text. Ich rozsiahle a hlboké zapojenie do práce s textom, podnetné pripomienky, precízne a konštruktívne odpovede boli rozhodujúce pre proces revidovania. Navyše, ich príspevky svedčia o plodoch, ktoré môže priniesť angažovanie v súvislosti s textom a jeho záväzkami. Dúfame, že takéto zapojenie bude pokračovať.

Rovnako ako predtým, aktualizovaná Ekumenická charta načrtáva základnú ekumenickú zodpovednosť všetkých cirkví v Európe, z ktorej vyplývajú usmernenia a záväzky. Cieľom charty je podporovať ekumenickú kultúru dialógu a spolupráce na všetkých úrovniach cirkevného života a poskytnúť dohodnuté kritériá pre túto kultúru. Uznávame však, že charta nemá magisteriálny ani dogmatický charakter a nie je ani právne záväzná podľa cirkevného práva. Jej autorita a účel vyplývajú z dobrovoľného záväzku európskych cirkví a ekumenických organizácií používať, prispôsobovať a implementovať chartu spôsobmi, ktoré sú primerané a plodné na rôznych úrovniach a v rôznych kontextoch. Táto aktualizovaná verzia sa snaží nadviazať na ducha a odkaz pôvodnej Ekumenickej charty prispieť k jej trvalej relevantnosti a užitočnosti.

I. VERÍME „V JEDNU, SVÄTÚ, VŠEOBECNÚ A APOŠTOLSKÚ CIRKEV“

„Usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja. Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj boli povolani k jednej nádeji svojho povolania. Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst, jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, skrze všetkých a vo všetkých.“

(Ef 4, 3 – 6)

1. Spolu sme povolani na jednotu vo viere

Na základe evanjelia Ježiša Krista, podľa svedectva Svätého písma a tak, ako je to vyjadrené v ekumenickom Nicejsko-carhradskom vyznaní viery z rokov 325/381, veríme v jedného Boha, „Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme“; i v jedného Pána Ježiša Krista, ktorý nám vo svojom vtelení, ukrižovaní a zmŕtvychvstaní zjavuje Božiu lásku a tajomstvo zmierenia; a v Ducha Svätého, „Oživovateľa“, ktorý nás vtáhuje do života v *koinonii* (communio a spoločného zdieľania) s ním a s celým Božím ľudom. Keďže vyznávame „jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú Cirkev“, naša najzásadnejšia ekumenická úloha spočíva vo zviditeľňovaní tejto jednoty.

V poslušnosti Kristovmu záverečnému povereniu a vedení pôsobením Ducha Svätého (Sk 2, 46 – 47), sme pripravení „ohlasovať evanjelium všetkému stvoreniu“ (Mk 16, 15), a to najmä všetkým národom Európy, a hlásať ho spoločne. Veríme a už aj prežívame toto hlásanie dobrej zvesti (*kerygmy*) ako mocné znamenie a zdroj našej jednoty, ktorá je vždy Božím darom.

Niektoré rozdiely však predstavujú prekážky viditeľnej jednoty, medzi nimi aj tie, ktoré sa týkajú nášho chápania Cirkvi, sviatostí a úradu (ministéria). Hlboko to ľutujeme, lebo vieme, že to, čo máme spoločné, je hlbšie a väčšie než všetko to, čo nás rozdeľuje.

Zaväzujeme sa:

- nasledovať apoštolskú výzvu k jednote a zintenzívniť naše hľadanie spoločného učenia v Kristovi;
- činiť pokánie a hľadať odpustenie a zmierenie, vynakladajúc všetko úsilie na prekonanie rozdelení, ktoré oddeľujú cirkvi;

- rozpoznať a prijímať túto rozmanitosť, ktorá je prejavom širokého Božieho zámeru;
- naďalej usilovať o viditeľnú jednotu Cirkvi Ježiša Krista v jedinej viere, v poslušnosti Božiemu slovu v Písme, pod vedením Ducha Svätého, smerujúc k vzájomnému uznávaniu krstu, eucharistickému spoločenstvu a spoločnému svedectvu a službe.

II. NA CESTE K VIDITEĽNEJ JEDNOTE CIRKVI

„Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak budete mať lásku jeden k druhému.“

(Jn 13, 35)

2. Spoločne počúvať Božie slovo a modliť sa

Ekumenické hnutie je dielom Ducha Svätého, ktorý povzbudzuje veriacich a cirkvi, aby rástli v láske jeden k druhému a odpovedali na výzvy k jednote. Žije z toho, že počúvame Božie slovo a nechávame Ducha Svätého pôsobiť v nás a skrze nás. V sile Božej milosti sa mnohé rôzne iniciatívy snažia prostredníctvom modlitby a kultu prehĺbiť duchovné spoločenstvo medzi cirkvami a modlia sa za viditeľnú jednotu Kristovej cirkvi.

S vedomím, že „my všetci sme boli pokrstení jedným Duchom v jedno telo“ (1 Kor 12, 13), oslavujeme znamenania nádeje: spoločne počúvame Božie slovo, niektorí používajú spoločné preklady Biblie a lekciónare. Modlíme sa slovami, ktoré nás naučil náš Pán, spoločne študujeme Bibliu, spoločne slávime bohoslužby, schádzame sa na ekumenických modlitbách a spolu tvoríme *Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov*. Napriek značnému úsiliu o eucharistickú pohostinnosť (intercommunio) a spoločenstvo však rozdelenia pretrvávajú. Kresťanské cirkvi a rodiny, v ktorých sa stretávajú rôzne vierovyznania, žijú s touto bolesťou.

Zaväzujeme sa:

- načúvať Duchu Svätému a zdieľať duchovné dary;
- čítať a skúmať Písmo a spoločne rozlišovať Božie slovo;
- spoznávať a vážiť si bohoslužby a iné formy duchovného života, ktoré praktizujú iné cirkvi;
- zhromažďovať sa, aby sme sa spolu modlili jeden za druhého a za jednotu kresťanov;
- pokračovať v úsilí o vzájomnú eucharistickú pohostinnosť (intercommunio) a bratské spoločenstvo;
- podporovať používanie spoločných prekladov Biblie a spevníkov.

3. Ísť jeden druhému v ústrety

V duchu evanjelia chceme svedčiť o kresťanskej jednote a spoločenstve. Uznávame však naše historické i súčasné rozdelenia, ktoré bránia nášmu spoločnému svedectvu

pred týmto svetom. Uvedomujeme si, že ľudská vina, nedostatok lásky a zneužitie viery a cirkvi na politické a sebecké záujmy vážne poškodili dôveryhodnosť kresťanského svedectva. Ekumenizmus preto začína obnovou nášho srdca, vytváraním kultúry lásky a pestovaním pohostinnosti a dôvery.

Na základe evanjelia Ježiša Krista sa snažíme zmieriť sa navzájom a s našou históriou. Naďalej prehľbujeme vzájomné porozumenie našich teológií a tradícií.

Zaväzujeme sa:

- prispievať k spoločnému skúmaniu našich dejín viery, uzdraveniu pamäte a zmiereniu;
- pracovať na zrušení vzájomných odsúdení;
- prekonávať pokušenia sebestačnosti, izolácie, ľahostajnosti alebo predsudkov v rámci každej cirkvi;
- naďalej usilovať o hlbšie porozumenie medzi kresťanskými tradíciami a pokračovať v ekumenických dialógoch;
- podporovať ekumenickú otvorenosť a spoluprácu v charitatívnej činnosti, iniciatívach v oblasti sociálnej spravodlivosti, kresťanskej a teologickej výchovy, vzdelávaní a výskume.

4. Spoločne svedčiť

Hlásanie evanjelia začína svedectvom slova a skutkov. Uznávame nedávnu európsku históriu sekularizácie, pluralizmu a individualizmu. Berieme na vedomie aj rôznorodé a zložité vzťahy medzi štátmi a náboženstvami v európskych krajinách. Je preto mimoriadne dôležité, aby sme svedčili spôsobmi, ktoré sú oslovujúce a zohľadňujú rôzne kontexty a potreby.

Veríme, že ľudská dôstojnosť a sloboda vyplývajú z toho, že sme stvorení na Boží obraz. Naše svedectvo preto rešpektuje náboženskú slobodu ako základnú podmienku pre odpoveď na volanie evanjelia. To znamená, že sa zriekame toho, aby sme nútili ľudí k obráteniu pomocou morálneho nátlaku alebo z materiálnych pohnútok, zároveň však nikomu nebránime v slobodnom rozhodnutí prijať vieru.

Dôveryhodné svedectvo si vyžaduje, aby sme šírili dobrú zvesť spoločne a nie v konkurencii medzi sebou. Je dôležité, aby sme evanjelium spoločne žili a hlásali v rodinách, medzi priateľmi, na našich pracoviskách, v našich zhromaždeniach, vo vzdelávaní, v pastoračnej starostlivosti, a to prostredníctvom osobných stretnutí, ako aj v digitálnom priestore. Hlásanie viery, aj vo verejnej sfére, by malo poskytovať orientáciu v živote a pomáhať ľuďom, ktorí sa vyrovnávajú s etickými, sociálnymi a politickými otázkami.

Svedectvo od nás tiež vyžaduje, aby sme sa úprimne vyrovnali s našimi vlastnými zlyhaniami. Preto vyznávame, že naše cirkvi sa namiesto svedectva dopustili hriechnych

a pohoršujúcich činov, čím spôsobili a umožnili veľké zlo. Neoddeliteľnou súčasťou nášho svedectva je úsilie o uzdravenie rán, ktoré boli spôsobené zraniteľným členom našich cirkví.

Zaväzujeme sa:

- oslovovať cirkvi v našom prostredí, s ktorými zatiaľ nemáme žiadne vzťahy a aktívne a otvorene hľadať príležitosti na spoločné svedectvo a spoluprácu;
- podieľať sa na svedectve a evanjelizácii s inými cirkvami a uzatvárať s nimi dohody s cieľom posilniť vzájomnú dôveru a vyhnúť sa škodlivej konkurencii a riziku nových rozdelení;
- obhajovať právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva;
- aktívne prispievať k uznaniu a podpore tých, ktorí trpeli, počúvať ich príbehy a vážiť si ich odkaz;
- odhaľovať zneužívanie, volať k zodpovednosti páchatel'ov a tých, ktorí ich chránia;
- spoločne budovať kultúru prijatia, ochrany, dobroty, pravdy a pokoja.

5. Pokračovať v dialógu a konať spoločne

V ostatných desaťročiach sme pod vedením Ducha Svätého urobili veľký pokrok v dialógu a stretávaní sa medzi našimi cirkvami. Mnohí kresťania z rozličných cirkví žijú vedľa seba vo svojich susedstvách, na pracoviskách a vo svojich rodinách a priateľsky spolu komunikujú. Rodiny s príslušníkmi rôznych cirkví sa stali zdrojom a inšpiráciou tým, ako vytvárajú model ekumenického života, poukazujú na výzvy vyplývajúce z konfesiónálnych rozdielov a otvárajú cesty k spoločnému hľadaniu nových spôsobov v láske.

Na miestnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni boli zriadené a sú udržiavané bilaterálne a multilaterálne ekumenické orgány pre spoluprácu. Vytvorili dokumenty a dohody veľkého významu, ktoré pomohli našim cirkvám rozvíjať ich teologickú reflexiu a poskytlí zdroje pre ich spoločné konanie. Sme vďační Pánovi za to, čo sa podarilo dosiahnuť.

Na európskej úrovni je potrebné posilniť spoluprácu medzi Konferenciou európskych cirkví (KEC), Radou európskych biskupských konferencií (CCEE) a ďalšími medzikonfesiónálnymi cirkevnými organizáciami. Do týchto rozhovorov je tiež dôležité zapojiť globálne cirkevné perspektívy. V prípade konfliktov medzi cirkvami a spoločenstvami cirkví, ako aj v ich vnútri, by sa mali podľa potreby iniciovať a podporovať snahy o mediáciu a mier. Je dôležité reagovať v duchu úprimnosti, pokory, pokánia a jednoznačného záväzku voči oslobodzujúcemu Kristovmu evanjeliu na akékoľvek tendencie extrémizmu alebo polarizácie v cirkvách, či na zneužitie náboženstva. Aj keď si uvedomujeme, stále zostávajú témy, ktoré spôsobujú ťažkosti v našom dialógu, posilňuje nás cesta, ktorú sme spoločne prešli.

Zaväzujeme sa:

- žiť a konať spoločne na všetkých úrovniach cirkevného života, kdekoľvek to podmienky dovoľujú a neexistujú žiadne dôvody viery alebo nadradené praktické dôvody, ktoré by tomu bránili;
- pokračovať v svedomitom, intenzívnom dialógu na rôznych úrovniach medzi našimi cirkvami a podporovať prijatie a implementáciu ekumenických dokumentov;
- podporovať a posilňovať ekumenické siete, náboženské spoločenstvá a hnutia zdola;
- chrániť práva náboženských menšín, riešiť nedorozumenia a prekonávať predsudky medzi väčšinovými a menšinovými cirkvami v našich krajinách;
- podporovať dialóg a spoločne diskutovať o kontroverzných otázkach viery a etiky vo svetle evanjelia.

6. Mládež v cirkvách a v ekumenizme

Mladí ľudia nie sú len budúcnosťou, ale aj súčasnosťou cirkví a ekumenizmu. Sú dôležitými členmi Cirkvi (*1 Tim 4, 12*) a prinášajú pohľady a energiu, ktoré pomáhajú cirkvám reagovať na potreby a výzvy súčasnej spoločnosti. Zároveň však rastúca sekularizácia v Európe a klesajúca dôvera v náboženské inštitúcie sťažujú mladým ľuďom pocit príslušnosti a zmysluplného začlenenia do cirkvi alebo ekumenických aktivít, ako aj vyjadrenie tejto príslušnosti a začlenenia. Potvrdzujeme však rozhodujúcu úlohu, ktorú mládežnícke a študentské organizácie, ako aj mládežnícke stretnutia vždy zohrávali v cirkvách a ekumenizme.

Ekumenickým procesom a sláveniam často chýba integrálne zapojenie mládeže, čiastočne preto, že ich kultúra a jazyk majú pre mladšie generácie malý význam. Napriek tomu pre mnohých dnešných mladých veriacich byť kresťanom znamená byť ekumenickým. Na ceste k viditeľnej jednote cirkví preto musíme zabezpečiť, aby mladí ľudia nachádzali a vytvárali priestor pre spoločenstvo, duchovný rast, sociálnu zodpovednosť a zmysluplný dialóg s ostatnými.

Zaväzujeme sa:

- integrovať mladých ľudí, ich skúsenosti a očakávania do všetkých aspektov cirkevného života, aktívne podporovať ich plnú účasť na rozhodovacích procesoch a podporovať iniciatívy vedené mládežou;
- vytvárať v spolupráci s mladými ľuďmi príležitosti na duchovný rast a rozvoj vedúcich osobností prostredníctvom mládežníckych programov, mentorstva a školení;

- podporovať medzigeneračné vzťahy medzi cirkvami a v rámci nich, a tým napomáhať výmene skúseností a vzájomnému porozumeniu medzi mladými a staršími členmi;
- zasadzovať sa za práva a blaho mladých ľudí v širšej spoločnosti a riešiť otázky ako vzdelávanie, zamestnanosť, medzigeneračná spravodlivosť a duševné zdravie.

III. OKRUHY STRETNUTIA V EURÓPE

„Blahoslavení tvorcovia pokoja, lebo oni sa budú volať Božími synmi.“

(Mt 5, 9)

7. Prispieť k formovaniu Európy v meniacom sa svete

Cirkvi chápu svoj záväzok k formovaniu Európy ako súčasť svojho poslania. Jednota Európy je výsledkom zdieľania mnohých bohatstiev, ktoré vyplývajú z rozmanitosti jej obyvateľov. Kresťanská viera prispela k európskym kultúram a hodnotám a je neoddeliteľne spätá s európskou históriou. Zároveň priznávame, že kresťania nedokázali zabrániť utrpeniu a ničeniu, ktoré spôsobili Európania, a to tak v rámci Európy, ako aj mimo nej.

Sme presvedčení, že duchovné dedičstvo kresťanstva predstavuje silný zdroj inšpirácie a obohatenia pre Európu. Na základe našej kresťanskej viery pracujeme na humánnej, sociálne uvedomelej Európe, v ktorej prevládajú ľudské práva a základné hodnoty mieru, spravodlivosti, slobody, tolerancie, participácie a solidarity (*Iz 1, 17*). Rovnako trváme na úcte k životu, na dôležitosti ľudských vzťahov vrátane manželstva a rodiny, na prednostnej voľbe pre chudobných, na ochote odpúšťať a vo všetkom na milosrdenstve.

Odsudzujeme akúkoľvek formu násilia voči ľuďom, najmä násilie voči najzraniteľnejším a menšinám. Cirkvi majú osobitnú zodpovednosť za to, aby ich učenie neodsudzovalo ženy a deti k tomu, aby zostávali v situáciách domáceho násilia a zneužívania. Uznávame našu zodpovednosť starať sa o zraniteľných, postihnutých a marginalizovaných ľudí, chrániť ich a vytvárať pre nich bezpečné prostredie, ako aj podporovať spravodlivosť a rovnosť pre všetkých.

Kresťania v Európe sú súčasťou globálnej ľudskej rodiny. Rozmanitosť našich regionálnych, národných, kultúrnych a náboženských tradícií považujeme za obohacujúcu. Rozličné zázemie však môže viesť ku kontroverziám v otázkach etiky a viery. Ako kresťania sme povolaní vzájomne komunikovať v duchu načúvania, rozlišovania a lásky. Mali by sme sa snažiť o budovanie vzťahov a priateľstiev s partnermi z iných častí sveta. Nádej na vybudovanie spravodlivejšieho sveta, spravodlivejšej Európy, ktorá bude dôstojnejšia pre ľudskú osobu musí byť spojená s vedomím, že ľudské úsilie je márne, ak nie je podporené Božou milosťou.

Zaväzujeme sa:

- prispievať k jednote Európy, pomenúvať a snažiť sa pôsobiť proti geopolitickým a sociálno-ekonomickým rozdeleniam;
- podporovať účasť na demokratických procesoch zameraných na spoločné dobro;
- spoločne formulovať obavy a vízie cirkví voči európskym inštitúciám;
- brániť sa akejkoľvek tendencii k dehumanizácii a neúcte k ľudskému životu tým, že budeme podporovať integrálny rozvoj celej osoby a každého človeka, najmä tých najzraniteľnejších;
- posilňovať postavenie žien v cirkvi a spoločnosti a zasadzovať sa za ich rovnaké práva;
- odsudzovať náboženský extrémizmus a všetko, čo ohrozuje putá medzi nami;
- brániť sa všetkým pokusom o zneužitie náboženstva a cirkvi na etnické, nacionalistické, politické alebo populistické účely;
- čeliť formám nacionalizmu, ktoré vedú k utláčaniu národov a menšín, a zaviazat' sa k podpore nenásilných stratégií a riešení a k obrane ľudských práv a práv menšín;
- vzdat' sa eurocentrických postojov a zároveň si uvedomiť a plniť našu úlohu pri zlepšovaní životných podmienok celého ľudstva.

8. Prehlbovať vzťahy so Židmi a judaizmom

Sme spätí v jedinečnom spoločenstve so židovským národom. Židovsko-kresťanské vzťahy zostávajú dôležitou súčasťou identity každého kresťana. Židia sú ľuďom zmluvy, ktorú Boh nikdy nezrušil. Stále sú „milovaní“ a vyvolení; „veď neodvolateľné sú Božie dary milosti a povolanie“. Sú našim živým koreňom, ktorý nás nesie (*Rim 11, 18.28-29*). „Z nich pochádza podľa tela Kristus“ (*Rim 9, 5*). Židovský národ nikdy nebol nahradený kresťanskou Cirkvou, Hebrejská biblia nikdy nebola nahradená Novým zákonom a prvá Zmluva nikdy nebola nahradená novou.

Uznávame ako dar Ducha Svätého rastúce uvedomenie si hlbokého puta, ktoré existuje medzi kresťanmi a Židmi. Môžeme spoločne čítať Sväté písmo a obohacovať sa navzájom svojimi výkladmi.

Odsudzujeme a odmietame všetky formy antisemitizmu, všetky prejavy nenávisti a prenasledovania. Prosíme Boha o odpustenie za protižidovské postoje medzi kresťanmi a prosíme Židov o zmierenie. Spolu s nimi sa kresťania musia stať strážcami spomienky na židovskú prítomnosť a židovské dedičstvo v Európe, ktoré boli holokaustom zničené a takmer úplne vymazané.

Zaväzujeme sa:

- postaviť sa proti všetkým formám antisemitizmu a antijudaizmu v Cirkvi a v spoločnosti;
- hľadať a zintenzívniť dialóg so Židmi na všetkých úrovniach s cieľom židovsko-kresťanskej spolupráce a spoločných aktivít v Európe a vo svete;
- posilňovať povedomie o židovskom dedičstve v našej teológii a liturgii;
- prehodnotiť liturgické, katechetické a homiletické texty s cieľom vykoreniť teológiu nahradenia;
- zriecť sa inštitucionálnej misijnej činnosti zameranej na Židov, a predsa byť vždy ochotní vydať osobné svedectvo o Ježišovi.

9. Prehľbovať vzťahy s moslimami a islamom

Pre Židov, kresťanov a moslimov je Abrahám zakladateľskou postavou. Kresťania zdieľajú s moslimami vieru v jedného milosrdného Boha. Naše spoločné črty aj rozdiely nám môžu pomôcť lepšie pochopiť samých seba i jeden druhého. Sme vdáční za mnohé formy medzináboženského dialógu, ktorý sa prejavuje v živote, konaní, teologickej výmene a náboženskej skúsenosti. Úvahy o vzťahoch medzi islamom a kresťanstvom umožňujú kresťanom pestovať vzťahy v rámci Abrahámových náboženstiev.

Moslimovia a kresťania zdieľajú v Európe spoločnú minulosť i prítomnosť. Tie sú poznačené pokojným spolunažívaním a susedskými vzťahmi, ale aj vojnami a bolestnými skúsenosťami, silnými výhradami a predsudkami na oboch stranách. Aby sme porozumeli jeden druhému a aby sme mohli lepšie spolu nažívať, podporujeme zintenzívnenie stretnutí medzi kresťanmi a moslimami a posilnenie moslimsko-kresťanského dialógu na všetkých úrovniach.

Zaväzujeme sa:

- hľadať a podporovať dialóg s moslimami na všetkých úrovniach, rozlišovať a riešiť otázky spoločného záujmu s cieľom rozvíjať moslimsko-kresťanskú spoluprácu a spoločné aktivity v Európe a vo svete;
- postaviť sa proti nepriateľstvu a predsudkom voči islamu v Cirkvi i v spoločnosti, ako aj proti diskriminácii moslimov na inštitucionálnej úrovni;
- spolupracovať s moslimami v záujme mieru proti extrémizmu a zneužívaniu náboženstva.

10. Pestovať vzťahy s inými náboženstvami a svetonázormi

Duchovná scenéria Európy sa neustále mení: charakterizuje ju pluralita náboženských vierovyznaní, nenáboženských svetonázorov a spôsobov života, ako aj prítomnosť východných náboženstiev a nových náboženských komunít. Okrem toho čoraz viac ľudí prijíma svetské a ateistické svetonázory, sú ľahostajní k viere alebo vyznávajú iné životné filozofie. Napriek tomu však môžeme všetci žiť a konať spoločne na základe našich spoločných záujmov a zodpovednosti voči ostatným ľuďom a spoločnosti.

Uvedomujeme si, že kresťanské cirkvi budú musieť zväziť, s ktorými skupinami môžu a chcú vážne spolupracovať. Tam, kde je spolupráca s jednotlivcami a komunitami možná, treba podporovať vzájomné porozumenie a vzťahy by sa mali posilňovať a prehĺbovať. V rámci vzájomného rešpektu berieme vážne kritické otázky druhých a vždy sa zasadujeme za korektnú diskusiu.

Zaväzujeme sa:

- podporovať medzikultúrne a medzináboženské vzdelávanie s cieľom posilniť vzájomný rešpekt a mierové spolunažívanie;
- zasadzovať sa za slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania s cieľom spoločne formovať Európu v rámci práv a spoločného dobra všetkých;
- byť otvorení dialógu so všetkými ľuďmi dobrej vôle a riešiť s nimi otázky spoločného záujmu, čo pre nás bude zároveň svedectvom našej kresťanskej viery.

IV. OBLASTI SPOLOČNEJ ZODPOVEDNOSTI A ANGAŽOVANOSTI V EURÓPE

„Aké je dobré a milé, keď sú bratia spolu!“

(Ž 133, 1)

11. Usilovať sa o mier a zmierenie

História ukazuje, že vojna nie je účinným prostriedkom na riešenie sporov medzi národmi. Hoci sú nenásilné riešenia vždy uprednostňované, uvedomujeme si, že niekedy čelíme tragickej realite voľby medzi pokračovaním násilia alebo použitím sily na jeho ukončenie. Ako cirkvi musíme prosiť Boha o mier ako o jeho dar a zároveň si uvedomovať, že mier je potrebné aktívne budovať každý deň skutkami spravodlivosti a lásky.

Mier nie je len absenciou vojny. Bez čestnosti, pravdy, spravodlivosti a solidarity neexistuje skutočný mier. Preto potvrdzujeme, že vojna a násilie sú porážkou pre ľudstvo a že len v mieri a prostredníctvom mieru možno zaručiť rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a jej neodňateľných práv. Obrátíme sa k mieru, keď „si z mečov ukujeme radlice“ (Iz 2, 4).

Kristus nás učí milovať svojich nepriateľov (Mt 5, 44). Naša viera nám nedovolí zúfať si nad protivníkmi. Tých, ktorí sa mýlia, nestotožňujeme s ich omylmi, a nestrácame

v nich nádej. Zmierenie znamená aj prosiť o odpustenie a ponúkať ho, ako aj dohodnúť sa na primeranej náprave. Usilovať sa o mier a zmierenie znamená vytvárať priestor, kde sa stretávajú ľudia dobrej vôle, ktorí sú pripravení na úprimný a trvalý dialóg, ktorý pripravuje pôdu pre ďalšie kroky smerom k spravodlivosti a k mierovému spolunažívaniu všetkých ľudských bytostí.

Zaväzujeme sa:

- pracovať pre mier v Európe a na celom svete ako ľudia stvorení na obraz Boha, Pána pokoja;
- nezľaknúť sa vojny a snažiť sa vytvárať priestor, kde sa ľudia môžu stretávať a spolupracovať;
- čerpať z náboženských zdrojov pre uzdravenie a mier, pokiaľ je to možné v spolupráci s inými skupinami;
- povzbudzovať, podporovať a napomáhať procesy zmierenia a odpustenia, pričom vždy uprednostňujeme nenásilné prístupy k riešeniu konfliktov.

12. Chrániť stvorenie

Vo viere v Boha, ktorý miluje všetky stvorené bytosti, s vďačnosťou si uvedomujeme dar stvorenia, hodnotu a krásu prírody, ako aj úplnú závislosť celej našej existencie od stvorenia. Odsudzujeme drancovanie prírodných zdrojov, ktoré vedie k ekologickej kríze, bez ohľadu na ich obmedzené zásoby a potreby budúcich generácií.

Ekologická kríza je prejavom duchovného a etického zlyhania pri naplňaní nášho kresťanského povolania vo vzťahu k prírodnému svetu, vrátane našich blížnych. Vyžaduje si to odpoveď zakorenenú v našej liturgii, v našich bohoslužbách a v našom učeníctve. Veríme v životodarnú a vykupiteľskú prítomnosť Ducha Svätého v stvorení a uznávame potrebu ekologického obrátenia, aby sme napravili náš vzťah s celým stvorením, pričom si tiež pripomínáme, že Kristus je „prvorodený všetkého stvorenia“ (Kol 1, 15).

Vzájomne sa vyzývame, aby sme pracovali na vytvorení udržateľných životných podmienok pre všetkých. Ako zodpovední pred Bohom musíme vyvinúť a uplatňovať spoločné kritériá na rozoznanie toho, čo je eticky žiaduce pre súčasné a budúce generácie, bez nadmerného spoliehania sa na technologické riešenia. Naliehavo vyzývame všetkých kresťanov, aby sa starali o komunity a životné prostredie, v ktorom žijú, a tým chránili náš spoločný domov. Na znak našej úcty a vďačnosti za dielo Stvoriteľa, povzbudzujeme cirkvi, aby si stvorenie spoločne uctievali po celý rok, najmä však na Sviatok stvorenia (1. septembra) a počas s ním súvisiaceho obdobia stvorenia.

Zaväzujeme sa:

- zmeniť naše chápanie stvorenia, prejsť od majetníckeho postoja ku kontemplácii a uznať našu úplnú závislosť od stvoreného sveta;

- konať v prospech zmeny správania na osobnej, cirkevnej, spoločenskej, komunitnej a politickej úrovni s cieľom chrániť a kultivovať stvorenie;
- spoločne konať v prospech spravodlivejšieho a udržateľnejšieho spôsobu života, zmeniť náš životný štýl, uprednostňovať striedmosť a zdržanlivosť pri využívaní zdrojov, ktoré sú Božím darom pre nás a pre budúce generácie;
- podporovať cirkevné organizácie a ekumenické siete, ktoré sa snažia prehĺbiť naše poznanie a chápanie stvorenia a spôsobov jeho ochrany;
- podporovať komunity postihnuté dôsledkami klimatických zmien, úbytkom biodiverzity a ďalšími vplyvmi zmeny životného prostredia.

13. Kráčať s migrantmi, utečencami a vysídlencami

Migrácia mení tvár Európy a európskych cirkví. Migráciu môžu ovplyvňovať mnohé faktory, medzi ktoré patria ekonomické podmienky, politické dôvody, hľadanie práce, prenasledovanie, nútené vysídlenie alebo klimatické zmeny. Medzi ľuďmi na úteku patria utečenci, osoby hľadajúce ochranu a azyl, ekonomickí migranti a mnohé ďalšie skupiny. Uznávame, že nútená alebo nedobrovoľná migrácia často spôsobuje hlboké utrpenie, pretože migranti sú vytrhnutí zo svojho pôvodného prostredia alebo prežívajú prerušenie väzieb s miestom svojho pôvodu. Potvrdzujúc dôstojnosť a práva každého človeka, odsudzujeme akúkoľvek formu nútenej migrácie, moderného otroctva a najmä obchodovania s ľuďmi: všetko toto považujeme za zločiny proti ľudskosti. Zaväzujeme sa, že budeme naďalej pracovať na tom, aby sme k obetiam takejto nútenej migrácie pristupovali s úctou a ľudským súcitom a ponúkli im možnosť vybudovať si nový život.

Aj keď si uvedomujeme zložitost' situácie, zdôrazňujeme a vyznávame biblický motív cudzinca (*Dt 10, 18*), vrátane Ježišových vlastných skúseností s vysídlením (*Mt 2, 13 – 23; 25, 35*). Pridržiavame sa kresťanskej povinnosti preukazovať pohostinnosť cudzincom, a preto vyzývame všetkých ľudí, aby migrantov prijímali, chránili, podporovali a integrovali.

Migrácia do Európy aj migrácia v rámci Európy viedli k multikultúrnej a multireligióznej spoločnosti, čo výrazne zmenilo etnický, sociálny, kultúrny a konfesiónálny obraz v krajinách určenia a pretvorilo zloženie cirkevných komunít. Zároveň migrácia často zanecháva rozsiahle prázdne miesta v krajinách pôvodu a ich cirkvách.

Napriek tomu migrácia tiež obohacuje kultúrnu a náboženskú rozmanitosť hostiteľskej spoločnosti. Mnohé miestne kresťanské spoločenstvá vďačia za svoju existenciu prítomnosti migrantov, ktorí sú sami osebe veľmi rozmanití. V kontextoch, kde panuje strach na strane miestnych obyvateľov aj migrantov, povzbudzujeme cirkvi, aby vytvárali priestor stretávania a podporovali kultúru solidarity, snažiac sa inšpirovať dôveru a vzájomný rešpekt medzi ľuďmi. Náboženské zdroje, umenie a kultúra majú

veľký potenciál zjednocovať ľudí naprieč rôznym kultúrnym východiskám, jazykom a vierovyznaniám.

Zaväzujeme sa:

- spojiť sa v diakónii, podporovať a praktizovať kultúru pohostinnosti a solidarity;
- angažovať sa v transformačných aktivitách, ktoré odrážajú hodnoty spravodlivosti, lásky a začlenenia, vlastné kresťanskej viere;
- poskytovať pastoračnú starostlivosť, vrátane prístupu k sociálnej a právnej pomoci, podporovať formovanie komunity a umožňovať ľuďom žiť spolu v mieri a vo vzájomnom rešpekte;
- spolupracovať s politickými inštitúciami – alebo ich v prípade potreby konfrontovať – s cieľom presadzovať práva a blaho migrantov: formovať vnútornú i medzinárodnú politiku, chrániť ľudské práva, zvyšovať verejné povedomie, riešiť systémové výzvy a podporovať spoluprácu s organizáciami, ktoré sa venujú záležitostiam migrantov;
- čeliť xenofóbii a všetkým negatívnym zobrazeniam migrantov, zároveň sa postaviť proti akémukoľvek druhu nútenej migrácie a poskytovať útočisko a ochranu tým, ktorí to potrebujú.

14. Využívať nové technológie

Potvrdzujeme, že ľudská inteligencia je Božím darom ľudstvu; sme povolání používať ju na Božiu slávu (Ž 8, 5 – 9). Uznávame, že veda a technológia sú fascinujúcimi – a niekedy aj desivými – výtvormi ľudského tvorivého potenciálu, ktoré formujú spôsob, akým pristupujeme k svetu, k sebe navzájom a k sebe samým.

Umelá inteligencia a iné autonómne digitálne systémy, klonovanie a vylepšovanie človeka, ako aj nové formy komunikácie radikálne formujú sociálne interakcie, spoločnosť ako celok a nakladanie s ľudskými i prírodnými zdrojmi. Čoraz viac ovplyvňujú náš každodenný život, pričom majú ďalekosiahly a zatiaľ nie úplne pochopený dopad na osobné vzťahy, vzdelávanie, verejnú správu a politické systémy, ako aj na náš vzťah k životnému prostrediu.

Vzhľadom na rýchly rozvoj nových technológií zdôrazňujeme potrebu využívať všetky technológie pre spoločné dobro, namiesto toho, aby sme dopustili, že prispievajú k nárastu nenávisť, polarizácie a šíreniu ľží a strachu. Nádeje aj obavy spojené s novými technológiami je potrebné vyvážiť Ježišovou víziou prosperujúceho ľudstva, ktoré rešpektuje integritu a vrodenu dostoynosť osoby, ako aj hodnotu osobných vzťahov a ľudského poznania. V opačnom prípade bude odcudzenie ľudí, ich vzájomné vzdialenie a nerovnosti naďalej nekontrolovane narastať, čo umožní hromadenie poznatkov a bohatstva v rukách niekoľkých ľudí a bude predstavovať vážne hrozby pre

demokratické spoločnosti a mierové spolunažívanie. Povzbudzujeme cirkvi a kresťanov, aby nové technológie nedémonizovali, ale vnímali ich ako príležitosť, ktorá podnecuje kritické myslenie a prehĺbuje uvedomenie si ľudskej zodpovednosti.

Zaväzujeme sa:

- podporovať digitálnu gramotnosť a kritické prístupy k technológiám, posilňovať jednotlivcov v tom, aby rozumeli digitálnym nástrojom a technológiám, správne ich využívali a prijímali informované rozhodnutia o ich uplatňovaní;
- podporovať dialóg s aktérmi vo verejnej sfére a v priemysle o etických, politických, ekonomických a sociálnych otázkach spravodlivosti, ktoré vyvolávajú nové technológie;
- podporovať vývoj etických rámcov a usmernení, ktoré upravujú uplatňovanie nových a vznikajúcich technológií;
- podporovať priebežné hodnotenie etických dôsledkov týchto technológií s cieľom zabezpečiť, aby boli v súlade so spoločným dobrom, posilňovali hľadanie pravdy a boli zakorenené v úcte k hodnote a dôstojnosti všetkých ľudských bytostí.

Konferencia európskych cirkví

Ekumenické centrum
rue Joseph II, 174
BE-1000 Brussels
Belgicko

Rada európskych biskupských
konferencií
CCEE
Via della Pigna, 13A
00186 Roma
Taliansko